

PROTOCOL VOOR MEDICIJNVERSTREKKING EN MEDISCH HANDELEN

Voorlopige vaststelling directeur/bestuurder	29/10/2018	Proces/document eigenaar	G. Kolker
MR: Personeelsgeleding instemming / advisering / informatie Oudergeleding instemming / advisering / informatie Leerling geleding instemming / advisering / informatie	05/11/2018	Versienummer	1.0
Definitieve vaststelling directeur/bestuurder	07/11/2018	Communicatie	
Ingangsdatum	15/11/2018	Website	Ja / Nee
Evaluatie	01/05/2019	Esdaldrive Leidinggevenden Medewerkers	Ja / Nee Ja / Nee

Versiebeheer

Versie	Actie	Datum
0.1	Concept versie t.b.v kd	20-09-2018
0.2	Reactieronde mt leden	01-10-2018
0.3	Instemming mt	02-10-2018
0.4	Bespreking met de zorgcoördinatoren	15-10-2018
0.5	Voorgenomen besluit bevoegd gezag	29-20-2018
1.0	Definitieve besluit bevoedg gezag	07-11-2018

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	4
2	Uitgangspunten.....	5
3	Een leerling wordt ziek of raakt geblesseerd op school	6
4	Anafylaxie.....	7
5	Verstrekken van medicijnen	8
6	Verzoek om medische handelingen te verrichten	8
7	Medicijn verstrekken en medisch handelen tijdens excursies/.....	9
	werkweken	9

Bijlage 1 Verklaring leerling met anafylaxie

Bijlage 2 Toestemmingsformulier

1 Inleiding

De medewerkers van onze school worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die ziek worden, die chronisch ziek zijn, die kans hebben op anafylaxie of die langdurig ziek zijn. Sommige situaties vragen om medisch handelen of medicijnverstrekking. Dit protocol is opgesteld als richtlijn hoe te handelen in de vier situaties.

In dit protocol wordt een onderscheid gemaakt tussen 'medisch handelen' in het algemeen en 'voorbehouden handelen'. Voorbehouden handelingen zijn medische handelingen die onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van een patiënt met zich meebrengen als ze door een ondeskundige worden uitgevoerd. Wie deze handelingen mogen uitvoeren, staat in de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG).

Door medewerkers van het Esdal College wordt geen medicatie versterkt en worden geen voorbehouden medische handelingen verricht. Medewerkers van de school begeven zich dan op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn.

De volgende juridische richtlijnen worden gehanteerd inzake het tekenen van de verklaring c.q. het toestemmingsformulier:

1. leerlingen van 12 tot 16 jaar moeten, naast hun ouders, zelf toestemming geven. Het gaat dan om een zogenaamde dubbele toestemming. De afspraken hieromtrent moeten schriftelijk vastgelegd worden;
2. leerlingen vanaf 16 jaar beslissen zelf over hun behandeling en geven daar ook toestemming voor. Voor de wet worden zij hetzelfde behandeld als een volwassene. Ouders kunnen daardoor niet zonder meer benaderd worden. Ook in deze situatie moeten de afspraken op schrift vastgelegd worden.

In het hiernavolgende worden vier situaties beschreven. In de bijlagen staan de te tekenen verklaring en het toestemmingsformulier.

Ten behoeve van de leesbaarheid is het protocol geschreven in de hij-vorm en bedoelen we met ouders zowel ouder(s) als verzorger(s).

Na de beschrijving van de algemene uitgangspunten worden de richtlijnen beschreven "hoe te handelen" in geval van: een leerling die ziek wordt of geblesseerd raakt op school, een aanval van anafylaxie, het verstrekken van medicijnen op verzoek en het verrichten van voorbehouden (medische) handelingen.

2 Uitgangspunten

In het kader van medicijnverstrekking en medisch handelen gelden binnen de school een aantal algemene uitgangspunten.

1. Bij ziekte of een blessure van een leerling worden, als de situatie het toelaat, eerst de ouders geconsulteerd.
2. Tijdens het organiseren van opvang van de zieke/geblesseerde leerling zorgt de school ervoor dat de leerling niet alleen blijft.
2. In geval van ziekte wordt Magister geraadpleegd voor informatie over de leerling om na te gaan of er speciale (medische) notities zijn betreffende deze leerling.
3. Er wordt altijd direct contact opgenomen met de ouders (of het aangegeven waarschuwingsadres), zodat die weten dat de leerling ziek is geworden of geblesseerd is geraakt, en om te overleggen wat er moet gebeuren (komt er iemand naar de school, is er iemand thuis om de leerling op te vangen, wanneer wordt de leerling opgehaald, gaat school met de leerling nu meteen naar de huisarts of het ziekenhuis etc.).
4. Als de inschatting voor medische zorg dusdanig acuut wordt ingeschat, dan wordt direct 112 gebeld over hoe verder te handelen. In deze gevallen worden daarna de ouders en ook de schoolleiding hiervan op de hoogte gesteld.
5. De medewerkers van de school verrichten geen voorbehouden medische handelingen.
6. De school verstrekt geen medicatie aan leerlingen.

3 Een leerling wordt ziek of raakt geblesseerd op school

Een leerling komt 's morgens gezond op school en wordt ziek tijdens schooltijd of krijgt tijdens de schooluren bijvoorbeeld last van hoofdpijn, buikpijn, een aanval van benauwdheid of raakt geblesseerd, bijvoorbeeld tijdens een sport- of praktijkles.

Handelen bij lichte klachten

Als een leerling lichte klachten (bijv. hoofdpijn), hyperventilatie of klein letsel heeft, kan een kleine interventie al voldoende zijn om de leerling de lesdag op school te laten vervolgen. In de meeste gevallen wordt een conciërge (EHBO-er) gevraagd om hulp te bieden. De school verstrekt zelf geen medicatie, zoals paracetamol, aan leerlingen. Als het echter duidelijk is dat de leerling klachten houdt of ziek is en de lessen niet meer kan volgen, meldt hij zich. Indien er aanleiding te is neemt de school contact op met de ouders met de melding dat de leerling naar huis komt. Indien de situatie er om vraagt de school aan de leerling om naar school te bellen na aankomst thuis. Bij twijfel of de leerling veilig naar huis kan, wordt gevraagd of een ouder de leerling kan komen halen. Indien de ouders niet bereikbaar zijn en er twijfel bestaat of de leerling veilig naar huis kan, blijft de leerling op school.

Handelen bij acuut gevaar of ernstig letsel

In deze gevallen schakelt de school direct de hulpdienst 112 in en handelt volgens het gegeven advies. Daarna informeert de school de ouders en raadpleegt Magister om na te gaan of er bijzonderheden met betrekking tot de leerling zijn opgenomen.

Voorbeelden van dergelijke gevallen zijn:

- een leerling die het plotseling heel erg benauwd krijgt
- een leerling die bewusteloos raakt of niet meer op aanspreken reageert
- een leerling die plotseling ernstig ziek lijkt
- een leerling die een ernstige allergische reactie heeft op een insectenbeet of op voeding
- een leerling die gewond raakt bij een (ernstige) ongeval
- een leerling die een epileptische aanval krijgt
- een leerling die een hypo/ hyper krijgt als gevolg van diabetes

4 Anafylaxie

Anafylaxis is een acute allergische reactie (medische noodsituatie) die direct eerste hulp vereist. Deze reactie kan ontstaan door een verscheidenheid aan allergenen, de meest voorkomende zijn voedsel (in het bijzonder pinda, eieren, koemelk, noten), latex (natuurrubber) en het gif van stekende insecten (zoals bijen en wespen).

Het leveren van eerste hulp, in dit geval door middel van medicatie, is, omdat er sprake is van een noodsituatie (wat een ernstige allergische reactie is), een grondwettelijke verplichting. Dit moet gebeuren vanuit het principe naar beste weten en kunnen. Ingeval van personen met kans op anafylaxie betekent dit dat wanneer er een reactie optreedt er direct handelend opgetreden moet worden en de adrenaline auto-injector toegediend moet worden (voor de goede orde: de wet BIG met betrekking tot voorbehouden medische handelingen is hier niet van toepassing).

Symptomen

De symptomen, die gewoonlijk optreden spoedig na blootstelling aan het allergeen, kunnen zijn: jeuk (huid, in de handpalmen of onder de voetzolen, keel) of een vreemde metaalsmaak in de mond, zwellen van de keel en de tong, moeilijk kunnen slikken, bulten overal op het lichaam, algemene roodheid van de huid, buikkrampen en misselijkheid, verhoogd hartritme, plotseling gevoel van zwakheid, moeilijk kunnen ademen - ten gevolge van ernstige astma of zwellen van de keel - en bewustzijnsverlies (shock). Deze symptomen hoeven in geval van een aanval niet noodzakelijkerwijs allemaal voor te komen.

Eerste hulp bij een aanval

Wanneer een leerling kans heeft op een anafylactische reactie zal de behandelende arts de adrenaline auto-injectiespuit voorschrijven, bekend als de "EpiPen®". Deze, speciaal door leken (niet medisch opgeleiden) te gebruiken en ontworpen automatische injectiespuit, is voorgeladen en uitermate eenvoudig te bedienen.

In geval van een anafylactische reactie en de betrokkene de EpiPen zelf niet meer kan toedienen, wordt direct door een medewerker van de school, indien mogelijk een EBHO'er (of de BHV'er), de injectie middels de EpiPen toegediend. Omdat de adrenaline auto-injector een spoedeisend hulpmiddel is, wordt direct na het toedienen van de adrenaline auto-injector 112 gebeld. (zie hoofdstuk 2). Bij de melding wordt in dit geval gemeld dat het gaat om een anafylactische reactie waarbij de EpiPen is toegediend.

Samenwerken

Als een leerling met kans op anafylactische reactie zich heeft aangemeld, wordt op initiatief van de ouders een verklaring met de instemming van de ouders en de behandelend arts opgesteld. Deze verklaring omvat de volgende zaken:

- Identificatie persoon
- Anafylaxie
- Noodprocedure
- Medicatie
- Voedsel beheersing
- Training van het personeel
- Toestemming en overeenstemming

Deze verklaring vormt een overeenkomst waarin vastligt dat de grootst mogelijke ondersteuning aanwezig is, voor zowel de leerling als de medewerkers. Zie bijlage 1 voor een voorbeeld verklaring.

5 Verstrekken van medicijnen

De school kan gevraagd worden om medicijnen op verzoek bij (chronische) ziekte en/of gedragsproblematiek te verstrekken.

Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma, insuline voor een diabetes, antibiotica of zetabletten bij toevallen.

Door personeelsleden worden aan leerlingen geen medicijnen verstrekt, aangezien het voor de gezondheid van de leerling van groot belang is dat geneesmiddelen op de juiste wijze worden verstrekt/ingenomen en gezien de aansprakelijkheid.

Het is in sommige gevallen wel mogelijk om bepaalde medicatie in beheer bij de school te geven, waar de leerling de medicatie kan ophalen en zelfstandig kan innemen. Hierbij valt te denken aan AD(H)D-medicatie, pufjes, antibiotica etc. Wanneer medicatie in beheer gegeven wordt op school, dient hiervoor een toestemmingsformulier getekend te worden (zie bijlage 2).

Ook kan een leerling de medicatie in eigen beheer houden en zelfstandig innemen/toedienen. Het is de verantwoordelijkheid van de ouders/leerling dat school hiervan op de hoogte is.

6 Verzoek om medische handelingen te verrichten

In uitzonderlijke gevallen zullen de ouders aan de schoolleiding vragen handelingen te verrichten die vallen onder medisch handelen. Te denken valt bijvoorbeeld aan het meten van de bloedsuikerspiegel en/of toedienen van insuline bij suikerpatiënten. Normaal gesproken worden deze handelingen door de ouders of de leerling zelf verricht. Een dergelijk verzoek door ouders wordt niet gehonoreerd aangezien medewerkers van de school geen voorbehouden medische handelingen verrichten.

Medisch handelen door leerling, ouders of externe deskundige

In sommige situaties verricht een leerling zelf medische handelingen op school (zoals bijvoorbeeld bloedsuiker prikken, insuline spuiten, EpiPen toedienen, stomaverwisseling etc). Voor zover mogelijk faciliteert school ruimte en tijd voor deze leerling. Ook is het mogelijk dat een deskundige van een gezondheidsinstantie, deze handelingen op school komt verrichten, onder verantwoordelijkheid van de ouders. Hiervoor dienen schriftelijke afspraken gemaakt te worden met school, de leerling (en ouders/verzorgers) en eventueel de betreffende deskundige (zie bijlage 2 toestemmingsformulier).

7 Medicijn verstrekken en medisch handelen tijdens excursies/ werkweken

Tijdens excursies/werkweken gelden dezelfde richtlijnen zoals hierboven beschreven in het protocol.

Als extra toelichting de volgende aandachtspunten.

Medicatie kan in beheer gegeven worden bij een medewerker die meegaat tijdens excursies/werkweek. Inname dient op eigen verantwoordelijkheid van de leerling te geschieden. Er wordt geen medicatie door medewerkers verstrekt.

Wanneer medische handelingen noodzakelijk zijn gedurende een excursie of werkweek zal het personeelslid 112 bellen en volgens het gegeven advies handelen. Zeker in het buitenland kan de snelheid van handelen door hulpdiensten anders zijn. Ouders en leerling dienen zich hiervan bewust te zijn.

Het is de verantwoordelijkheid van ouders en leerling om bij activiteiten buiten school eventuele bijzonderheden onder de aandacht van school te brengen.

Bijlage 1: Verklaring leerling met anafylaxie

Algemeen

Deze verklaring betreft ....., geboortedatum ....., dochter/zoon van (naam) ....., (adres)....., (pc) ..... (woonplaats).....

Het is mogelijk dat [naam leerling] een anafylactische reactie kan krijgen wanneer zij/hij blootgesteld wordt aan pinda, noten of koemelk(eiwit) of producten waarin pinda, noten, of koemelk(eiwit)] is verwerkt.

Als een anafylactische reactie optreedt moet er direct handelend opgetreden worden; in extreme situatie, kan zijn/ haar situatie levensbedreigend zijn. .

De verklaring is bedoeld ter ondersteuning van ....., zijn/ haar ouders en de school om hem / haar, met de minst mogelijke verstoring, een opleiding te geven, maar ook om de benodigde (medische) vereiste middelen voor hem/ haar vast te leggen.

Details

De zorgcoördinator zal zorgdragen voor het inlichten van de docenten en ander personeel in de school over ..... zijn/haar aandoening en de regelingen die dit document bevatten. Wanneer gewijzigde omstandigheden dat vereisen, zal de zorgcoördinator de docenten en het andere personeel periodiek inlichten over de wijzigingen.

..... zijn/haar ouders zullen hem/haar er regelmatig aan herinneren op de noodzaak om elk voedsel te weigeren dat hem/haar aangeboden zal worden door andere leerlingen. Tevens zullen zij wijzigingen in de aandoening van ..... doorgeven aan de zorgcoördinator.

Als er in het kader van het onderwijs activiteiten ..... het schoolterrein zal verlaten, zullen hierover eerst afspraken gemaakt worden tussen de schoolleiding en de ouders bedoeld om de benodigde maatregelen te treffen, waaronder de eerste hulp medicatie.

Wanneer er in het kader van geplande onderwijsactiviteiten gekookt zal worden of andere experimenten met voedingsmiddelen gedaan zullen worden, worden hierover eerst afspraken gemaakt tussen docent en de ouders om maatregelen en alternatieven overeen te komen.

De school beheert, onder de juiste omstandigheden, de eerste hulp medicatie, duidelijk gemarkeerd voor gebruik door daartoe aangewezen medewerkers en onder vertoon van een expiratiedatum. Voorzien van de naam voor wie de medicatie bedoeld is.

Een ADRENALINE AUTO-INJECTOR (bijv. EpiPen® of Anapen®) en ANTIHISTAMINICA (bijv. Semprex of Tavegil) tabletten zullen bewaard worden in een daartoe aangewezen en aangeduide plaats op de locatie. De ouders accepteren de verantwoordelijkheid voor de medicatie, de geldigheidsduur van de medicatie en zullen zorgdragen voor vervanging vóór afloop van de expiratiedatum.

Allergische reactie

In het geval dat ..... enige fysieke symptomen vertoont, waarvoor geen duidelijk alternatieve verklaring is, zal de situatie onmiddellijk door de docent / medewerker ingeschat moeten worden aan de hand van het protocol medicijngebruik en medisch handelen.

De procedure zoals beschreven in hoofdstuk 3 van het protocol zal gevolgd worden.

De ouders zijn bereikbaar in de onderstaande volgorde:

1. .... telefoonnummer .....
2. .... telefoonnummer .....
3. .... telefoonnummer .....
4. .... telefoonnummer .....

De toediening van dit medicijn is veilig voor ..... en zelfs wanneer het gegeven is, bij een onjuiste diagnose, zal het hem/ haar geen schade toebrengen.

Na het incident zal een evaluatiegesprek plaatsvinden tussen de betrokken zorgcoördinator, docent en de ouders.

Overdracht medische vaardigheden

EHBO'ers en BHV'ers hebben instructie en training gehad in de beheersing van medische noodsituaties en het toedienen van de medicijnen in het geval dat ..... een allergische reactie heeft.

Deze verklaring wordt opgenomen in Magister.

Instemming

Overeengekomen en getekend, het bevoegde gezag namens de school:

Locatiedirecteur

Zorgcoördinator

Datum

Datum

en:

Ouders van .....

Datum

Bijlage 2: Toestemmingsformulier medicatie/medisch handelen

Algemeen

Naam leerling:

Klas:

Mentor/coach:

Ouders (naam + tel.nr) i.g.v. nood:

Huisarts (naam + tel.nr):

Ziektebeeld/Aandoening

Verschijselen

Medicatie + dosering + vervaldatum

Waar ligt de medicatie binnen school?

Eventuele allergische reacties

Wie dient de medicatie toe?

leerling zelf

ouders

gecertificeerde hulpverlener

anders, door .....

Overige afspraken

Ouders houden vervaldatum medicatie zelf in de gaten.

Handtekening leerling

Datum

Handtekening ouders (indien leerling tussen 12-16 jaar oud is)

Datum

De zorgcoördinator dient dit formulier in te vullen en te geven aan de conciërge en vast te leggen in Magister